

(باشى 1- بەتتە)

قوعام ورنىقتىلغى مەن باياندى تىنىشتىق باس نىم- ساناسن كوزدەپ، ورنىقتلىق، دامۇ قىزمەتتەرىن ئېىر تۇتاس جوسپارلاپ ىلگەرىلەتپ، پارتىيا ورتا-لىق كومپىتەنىنىڭ شەشىمدەرىنىڭ، ورنالاستىرۇلارد-نىڭ شىنچىياڭدا تىناققاتىپ، نامىر تارتۇىن بۇلىج-ماي ىلگەرىلەتپ، قوعام ورنىقتىلغى مەن باياندى تىنىشتىقتىڭ جاڭغا جاعدايىن قايراتانا اشپ، وتاند-نىڭ شىنچىياڭىن بارغان سايىن كوركەم ەتىپ قۇرۇغا قايراتانا كۇش سالىدى.

شىنچىياڭدى زاڭمەن باسقاردى —

مەملەكەتتى جالپى بەتتىك زاڭمەن باسقارۋ تالابىن شىنچياڭ قىزمەتىنىڭ ۈر سالاسىندا تىياناڧە تانىدرى

باس شۇجى شي جىنپىڭ 3- رەتكى ورتالغە-تىڭ شىنچياڭ قىزمەتى جونىدەگى اڭگىمە ماجىلد-سىنىدە بىلاي دەپ اتاپ كورسەتتى: شىنچىياڭنىڭ قوعامدىق كەلەلى جاعدايىنىڭ ئۇرتىسى ورنىقتىلد-ەىن، ۇزاق ۋاقىتت ورنىقتىلغىىن ساقتاۋدا، سوتسىيالىستىك زاڭمەن باسقارۇ تۇيىن بىيىك ۇستاپ، زاڭمەنن باسقارۇ رۇخىن اسقاقتاتىپ، مەملەكەتتى جالپى بەتتىك زاڭمەن باسقارۇ تالابىن شىنچياڭ قىزمەتنىڭ ۈر سالاسىندا تىياناقتاندرۇ كەرەك.

شىنچياڭ شي جىنپىڭنىڭ زاڭمەن باسقارۇ يىدە-ياسىن ىشكەرلىيى دايەكتىلەندىرىپ، شىنچىياڭدى زاڭمەن باسقارۇدى اناغۇرلىم كورنەكنى ماڭىزدى ورنىغا قويىپ، اناغۇرلىم جوعارى دەڭگەيدەگى زاڭمەن باسقارلالتىن شىنچىياڭ قۇرۇغا قۇلىنىدى. زاڭ بويىنشا ئىس سىتەپ، زاڭمەن باسقارپ، بۇقارا نەگە وشكىسە، سوعان سوققى بەردى.

جاتتىغۇ الاڭغىندا قاشقار قالاسى نازارباتق ساقشى بولمىشەسىنىڭ خالىق ساقشلارى ۇساتىلمال-لى لاڭگەستىككە قارسى تۇرۇ، زورلىقتى كۇشتەن ساقتانۇ مانەۋرىن وتكىزىپ جاتىر.

20۱4- جىلى 4- ايدا باس شۇجى شي جىنپىڭ وسى اراعا كەلىپ، قوعام حاۋپىسىزدىگى خالىق ساڧە-شىلارنىا امانداستى. ”باس شۇجى بىزگە سەندەر-دىڭ جايدىقتارىڭ مەن جاتتىغۇلارىڭا ەرەكشە كوڭىل بولەىن، زورلىقتى كۇش لاڭگەستىك قىل-مىستىلارنىا توتەپ بەرۇدە، ئسوز جوق، ئونىمدى تاسىلدەرىڭ بولۇ كەرەك. جاتتىغۇ وتە ماڭىزدى، ئسوز جوق، ناقتى شايقاس بويىنشا جالغاستىرىڭدار دەگەن ەدى“، - دەدى نازارباتق ساقشى بولمىشە-سىنىنىڭ باستىعى تاۋ يۇڭشىڭ، - ”ئىىز باس شۇجىدىڭ تاپسىرامىسنى ەستە بەرىك ساقناپ، لاڧە-كەستىككە قارسى تۇرىپ، ورنىقتىللىقتى قورعاۋ شوقپارى مەن اتوبىشلارىن سودىاپ، ’مەملەكەت-تىك قوعام حاۋپىسىزدىگى وركاندىناى بۇكىل ساقشلاردىڭ ناقتى سوعىستىق قاۋىرت اسكەر جانتىقتىرۇندىناى ۇلكىلى كوللەكتيۇ‘ اتاعىنا يە بولدىق“.

وسى بىرنەشە جىلدا شىنچىياڭداى ۈر دارەجە-لى قوعام حاۋپىسىزدىگى وركاندارى قۇمىدى ئىمول، قۇيا ئۇز، ئۇسىرتىر سىياقتى وزگەشە وڭىر-لىك ورتانى تىياناق ەتىپ، ناقتى سوعىستىق جات-تىغۇدى كۇشىتىىپ، نەگىزگى ساندىناى خالىق ساڧە-شىلارنىڭ شۇعىل جاعدايدى دەەرۇ ئىىر جاقتى ەتۇ قابىلەتىن ئونىمدى جوعارلالتتى.

زاڭمەن باسقارۇ رۇخىن اسقاقتاتىپ، زاڭمەن باسقارۇ پرىنسىپىنىە ناباندى بولپ، شىنچىياڭ لاڧە-كەستىككە قارسى تۇرىپ، ورنىقتىللىقتى قورعاۋدى زاڭمەن باسقارۇدى، ۇدايىلاندىردۇدى، ارنىيايلاند-دىردۇدى ۇزدىكىسىز ىلگەرىلەتتى.

ارناۋلى كۇشتەر مەن بۇقارانى ۇشتاستىرۇغا، جۇمىلا ساقتانۇ مەن جۇمىلا وىڭاۋعا تاباندى بولپ، قوعام اماندىىىنىڭ ستەرىمولدانۇ، زاڭمەن باسقارلىۇ، ماماندانۇ، زەردەلىلىئەۇ دەڭگەيىىن جوعارلالتتى. شىنچىياڭ تاى زاڭ اتقارۇدى جۇيەگە ئتۇ-سىرۇ قۇرىلىسىن جالپى جاعدايلىق، نەگىزدىك قىزمەت رەتىندە ئالقىپاي ۇدايى يگەرىپ، ۇدان دا-رەجەلى قوعام حاۋپىسىزدىگى وركاندارنىڭ زاڭ اتقارۇدى، دەلو ئىبتىرۇدى باسقارۇ ورتالىقتارىن تۇگەلدەي قۇرىپ ۈرى سكە قوسپ، زاڭ اتقارۇ-دى، دەلو ئىبتىرۇدى جۇيەگە تۇسىرە، زەردەللىلدە-دىرە، وگچەي- تەكچەپىلىلەندىرە دامتۇدى ئونمە-دى ىلگەرىلەتتى.

زاڭ بويىنشا ئىس سىتەپ، زاڭمەن باسقارپ، زاڭمەن باسقارلالتىن قوعام قۇرىلىسىن دا جەدەل ىلگەرىلەتتى. سوغىى جىلدارى شىنچىياڭ زاڭ بويىنشا حاۋىپ- قاتەردەن ساقتانىپ، قايشىلىقتاردى جويىپ، ۇقىق- ۇدەدەنى قورعاپ، بىرگە قۇرىللا-

قوعام ورنىقتىلغى مەن باياندى تىنىشتىقتىڭ جاڭغا جاعدايىن قايراتانا اشتى

تىن، بىرگە باسقارلالتىن، بىرگە يىگىلىكتەنەتىن وسى زامانىى نەگىزگى ساتى قوعامدىق باسقارۇ-دىڭ جاڭغا ارناسىن جەدەل قالپىتاستىردى. 202۱- جىلى بۇكىل رايون خالىقتىق جازاستىرۇ دەلولارد-نان ۱74 مىڭىن قابىلداپ، جازاستىرۇدا ئىساتتى بولۇ مولشەرى %۹9.43 بولدى؛ ۱46 مىڭ قايشىلىق، داۋ- شاردى ئىىر- بىرلەپ تەسكەرىپ، 22 مىڭ قايشىلىق، داۋ- شاردىڭ الدىن الدى.

۵- ايدىڭ 9- كۇنى شىنچىياڭدا ۈر دارەجەلى پارتىيا، ۇكەپەت باىشى كادىرلارى، مەملەكەت قىز-مەتكەرلەرى، سونداي- اق ادۇۋكات سىياقتى زاڭدىق قىزمەت وتەۋىشلەردەن جىيىنى 1۱2 مىڭنان استام ادام 7300 بولمىشە ئماجلىسى الاڭغىندا زاڭمەن باسقارۇ سابىغىن بىرگە تىڭدادى. يىىل 5- ايدان باستاپ ۈر ايدىڭ 9- ، ۱9- ، 29- كۇنىدەرى شىنچىياڭ تۇگەلدەي زاڭمەن باسقارۇ بويىنشا تارىبەلەۇ قىپىلىن وتكىزىپ، ۈر دارەجەلى باىشى كادىرلاردىڭ زاڭمەن باسقارۇ وي جەلىسى جانە زاڭمەن باسقارۇ ئاساسلى ارقىلى ماسەلەلەردى شەشۇ قابىلەتىن جوعارلالتتى.

شىنچىياڭ باىشى كادىرلار سىنىدى وسى ئىىر ”شەشۇشى ازىشلىقتىڭ“ جەتەكشىلىك، ۇلكىلىك، قوزعاۋشلىق رولىن شىن مانىندە ساۋلەلەندىرىپ، بۇكىل قوعامىنىڭ زاڭغا قۇرمەت ەتۇىن، زاڭدى ۇيد-رەتۇىن، زاڭغا بويىسۇنۇىن، زاڭدى قولدانۇىن دل-گەرىلەتتى. 202۱- جىلى بۇكىل رايوندا 20 مىڭنان استام باىشى كادىر ”زاڭمەن ساپارلاس بولۇ“ ۇگت لەكىيا قىپىلىن ورىستەتتى.

شىنچىياڭدى ئىتىماقتاسا ورنىقتىردى —

ۈر ۇلت بۇقاراسىنىڭ اناردىڭ دانىنىدەي تىعىز ۇيسۇىن جەبەدى

20۱4- جىلى شىنچىياڭدا قىزمەت تەسكەرگەذ-دە باس شۇجى شي جىنپىڭ قايتا- قايتا بىلاي دەپ باسا دارپىتەدى: ”ۇلتىتار ئىتىماعى — دامۇدىڭ، العا باسۇدىڭ ىرگە تاسى“، ”شىنچىياڭ ماسەلىسىندەگى ەڭ قىيىنى، ەڭ ۇزاققا سوزىلالتىنى، سايىپ كەلگەندە، ۇلتىتار ئىتىماعى ماسەلىسى“ .2- رەتكى ورتالىقتىڭ شىنچىياڭ قىزمەتى جونىدەگى اڭگىمە ماجىلىسىندە باس شۇجى شي جىنپىڭ ”جۇڭخۇا ۇلتى ورتاق تۇلغا تانىمى“ كەلەلى تۇجە-رىمىن ايقىن العا قويدى.

وسى بىرنەشە جىلدا شىنچىياڭ پارتىيانىڭ ۇلت ساپاساتىن جاپپاي دايەكتىلەندىرىپ، جۇڭخۇا ۇلتى ورتاق تۇلغا تانىمىن بەرىك ورنانۇدى نەگىزگى جەلى ەتۇگە تاباندى بولپ، ۇلتتاردىڭ ۇلى ئىتىمال-ەىن ۇزدىكىسىز بەكەمدەدى.

ساپاقتان ئسۇسۇ قوڭىراۋى شالىنىسىمەن بالالار، ساپاقچانادان جۇگىرە شىىپ، تەپكىش تەۋىپ، چىپتەن سەكىرىپ، قۇم دوربا وينادى...كونەئشار اۇدانى توققۇزاق قالاشىى سەنىرتلى باستاۋىش مەكتەپىنىڭ الاڭى لەزدە دۇمانعا شومدى.

20۱4- جىلى 4- ايدا توققۇزاق قالاشىى سەنىرتلى باستاۋىش مەكتەپىنىدە باس شۇجى شي جىنپىڭ وقىتىۋىشلارعا: ”از ۇلت بالالارىنىڭ قوس ئىل وقۇ- اعارتۇتىن مىقتى يگەرۇ كەرەك“، - دەپ قاداعالاي تاپسىردى.

”مەكتەپىىمىز قاشقار ايماعى بويىنشا باستاۋىش 1- كىلاستان 6- كىلاسقا دەيىن مەملەكەتتە ئىىر تۇتاس قولدانىلالتىن ئىىل- جازۇ وقىتىۋىمەن ەڭ الدىمەن جاپپاي قامتىعان اۋىل- قىستاق مەكتەپى“، - دەدى توققۇزاق قالاشىى سەنىرتلى باستاۋىش مەكە-تەپى پارتىيا ياچەيكاسىنىڭ شۇجىيى ياۋ خوڭيۇي، - ”وسى بىرنەشە جىلدا، ۈر ۇلت بۇقاراسىنىڭ بالالارىن مەملەكەتتە ئىىر تۇتاس قولدانىلالتىن ئىىل- جازۇدى ۇيرەنۇگە بەرۇ ئىتاسى بۇرىن بولپ كورمەگەن دەڭگەيدە ارتتى“.

شىنچىياڭ مەملەكەتتە ئىىر تۇتاس قولدانىلا-تىن ئىىل- جازۇدى زور كۇشەىن جالپىلاستىرىپ، ۈر ۇلتى ئوزارا ئىىل- جازۇ ۇيرەنۇگە دارپىتەپ جانە شابتىتاندىرىپ، ۈر ۇلتىنىڭ ئىىلىنىڭ ۇزارا توسعسۇىن، جۇرەكتەرىنىڭ توسعسۇىن ۇزدىكىسىز جەبەدى.

مەملەكتەتنىڭ 12- كەزەكنى خالىق قۇرىلتايپە-نىڭ ۋاكىلى بولپ ەندى عانا ساپايانغان كەزىندە شەرىيا اۇدانى باس ۇجەھ قىستاعى پارتىيا ياچەيكاسە-نىڭ شۇجىيى مامەتىپىىرايىم مامەتىيمەن مەملەكەتتە ئىىر تۇتاس قولدانىلالتىن تىلەهن سويلەي المايىتىن ەدى، بۇگىنگى كۇندە بارغان سايىن جاتىق سويد-لەيتىن بولعان.

”باس شۇجى شي جىنپىڭ مەملەكەتتىنڭ 12- كەزەكتى خالىق قۇرىلتايىنىڭ ۵- ماجىلىسىندە شىنچىياڭ ۋاكىلدەر ۇيرىمەسىنىڭ باياندامانى قاراۋد-نا قاتىناسقاندا مەنەن ’لگىندە سوزىڭىزدە جۇپ قۇراپ تۇتىاستاۋىدى اۇنزا الدىڭىز، وتباسىڭىز جۇپ قۇرادى ما؟‘ دەپ سۇراغاندا، مەن ’قۇرادى‘ دەپ جاۋاپ قايتاردىم“، - دەدى. سول كەزدەگى كورنىس مامەتىپىىرايىم مامەتىيىمىنىڭ كوز الدىندا سايراپ تۇرىپتى، - ”باس شۇجى سول كەزدە جۇپ قۇراپ تۇتىاستاۋىدى وتە مۇقيات، وتە شىنايى ونىمدىلكىپەن ورىستەتۇ كەرەك، بۇل ۇلتىتار ئىتىمال-ەىن جەبەۇ جونىنەن ەرەكشە ئمان الادى دەدى“.

”وسى بىرنەشە جىلدا مەملەكەت ەلەكتىر تورى شىنچىياڭ ەلەكتىر قۇاتى شەكتى سەرىكتەستە-گىنىڭ كادىرلارى، جۇمىشىى- قىزمەتكەرلەرى قىستاق تۇرىغىندارىمەن جۇپ قۇراپ ’تۇتىاستاپ‘، ۇدايى قىستاققا بارىپ، قىستاق تۇرىغىندارىمەن بىرگە تاماقتانىپ، بىرگە تۇرىپ، بىرگە ەڭبەكتە-نىپ، قانداي قىيىنشىلغى بولسا شەشۇگە كومەكتەسە-تى“، - دەدى مامەتىپىىرايىم. شىنچىياڭ ”ۇلتىتار ئىتىماعىنىڭ بەرەكەلى شاڭغە-راعى“ جانە ۇلتىتار ئىتىماعى بىرلەسكەن دوستىق قىپىلىن ۇزدىكىسىز ىشكەرلەيى ورىستەتىپ، قازىر-كە دەيىن بۇكىل رايوندا ئىىر مىللىيون 200 مىڭنان استام كادىر، جۇمىشىى- قىزمەتكەر ئىىر مىللىيون 600 مىڭنان استام ۈر ۇلت بۇقاراسىمەن جۇپ قۇراپ، تۇتىاستاپ، 24 مىللىيوننان استام ناقتى ئىس، يىگى ئىس سىتەدى. سونىمەن قاتار ”ئۇعسۇ، تىپىملىك جاساۋ، توعىستىرۇ“ بويىنشا قىستاقنا تۇرۇ قىزمەتن ىشكەرلەيى ورىستەتتى، ۈر جىلى 70 مىڭنان استام كادىر نەگىزگى ساتىناداى اۋىل- قىسە-تاقتا، الەۋمەتتىك اۋماقتارعا بارىپ بۇقارانىڭ پىكىد-رىن تىڭداپ، خالىققا تىپىدىلىك جاساۋ ساپاساتتارىن تىياناقتاندىرىپ، نەگىزگى ساتىى ۇيىمەن مىقتاپ قۇرىپ، ۇلتىتار ئىتىماعىن جەبەدى.

خوتاندا قۇربان اتايدىڭ ۇرىپاقتارىن قۇانتىقال-نى، يىىل 5- ايعا دەيىن، ”جۇڭخۇا بالالار قايرىمە-دىلىق قورى قۇربان تۇلىم ۇلتىتار ئىتىماعى ۇزارا كومەك ارناۋلى قورنىڭ“ 5700دەن استام ادامعا كومەكتەسكەنى بولدى.

20۱7- جىلى 1- ايدىڭ ۱۱- كۇنى باس شۇجى شي جىنپىڭ قۇربان تۇلىمنىڭ ۇلكەن قىزى توتىحنان قۇربانعا جازعان جاۋاپ حاتىندا بىلاي دەپ اتاپ كورسەتتى: ”وتباسىلارىڭىزدىڭ قۇربان اتاي سىياقتى اۋىلداستارمەن بىرگە پارتىيانى قىزۇ ئسۇيۇدىڭ، وتاندى قىزۇ ئسۇيۇدىڭ، جۇڭخۇا ۇلتى ۇلى شاڭىراعىن قىزۇ ئسۇيۇدىڭ ۇلكىسى بولپ، ۈر ۇلت جۇرتسىلىىنىڭ اناردىڭ دانىنىدەي تىىغىز ۇيسۇىن جەبەپ، پارتىيانىڭ باىشلىىغىندا، شىنچىياڭنىڭ اناغۇرلىم جارقىن بولاشاعىن بىرگە قۇرۇلارىڭىزدى ئۇمتە ەتمەن“.

”وتباسى الەۋمەتتىك يىگىلىك قورىن قۇرىپ، ۇلتىتار ئىتىماعىن جانە قوعام ورنىقتىلغىن قورعاۋدا كورنەكتى ۇلەس قوسقان ۈر ۇلت بۇقاراسىنان حال سۇراۋعا ارناۋلى سىتەتىپ، ئىپتى دە كوپ قىيىنىشە-لىعى بار بۇقاراعا كومەكتەسەيلىك“. 2017- جىلى 3- ايدا قۇربان تۇلىمنىڭ جيەنى ئماتسايىدى ايسا-نىڭ ۇسىنىسى بۇكىل وتباسىنداىملاردىڭ قولداۋىنا يە بولپ، ”قۇربان تۇلىم وتانعا العىسى ايتۇ وتباسى الەۋمەتتىك يىگىلىك قورى“ سىكە قوسىلدى. سول جىلى 6- ايدا قور جۇڭخۇا بالالار قايرىمىدىلىق قورىمەن بىرگە ”جۇڭخۇا بالالار قايرىمىدىلىق قورى قۇربان تۇلىم ۇلتىتار ئىتىماعى ئوزارا كومەك ارناۋلى قورىن“ قۇردى.

«شىنچىياڭ ويعسۇر اۋتونومىيالى رايونىنىڭ ۇلتىتار ئىتىماعىنداى، العاباسارلىعىنداى ۇلكىلى رايون قۇرۇ ەرەجەسى» جاسالىپ اتقارىلدى، مەمە-لەكتەتنىڭ ۇلتىتار ئىتىماعى، العاباسارلىعى بويىنشا ۱03 ۇلكى كورسەتۇ رايونىن، ۇلكىلى ورنىن، مەملەكەتە-تىك ۇلتىتار ئىتىماعى، العاباسارلىعى بويىنشا 14 تارىبە بازاسىن قۇردى... ناقتى يگەرەپ، ەكچەي- تەكچەيلى سىتەپ، ۇلتىتار ئىتىماعى بايشەشكى تىيانشان الابىندا جايقالدى.

شىنچىياڭدى مادەنيەتپەن نارلەندىردى —

ۈر ۇلتىنىڭ ورتاق رۇحانىي مەكەنىن قۇردى

باس شۇجى شي جىنپىڭ ۈر ۇلتىنىڭ جۇڭخۇا مادەنيەتىن شىنايى مويىنداۋىن جەتىلدىرۇگە باستان - اياق ايرىقسا ئمان بەرىپ: ”جۇڭخۇا ۇلتىنىڭ ۇلى ئىتىماعىن كۇشەيتۇدە ۇزاققا ساياتىنى جانە ئسۇبىر-لىسى مادەنيەتتى شىنايى مويىنداۋىدى كۇشەيتىپ،

ۈر ۇلتىنىڭ ورتاق رۇحانىي مەكەنىىن قسۇرىپ، جۇڭخۇا ۇلتى ورتاق تۇلغا تانىمىن بەلسەندىلىكپەن جەتىلدىرۇ كەرەك“، - دەپ اتاپ كورسەتتى. اقسۇ ايماعى ئۇشئۇرپان اۋدانى يىاملىرىم قالا-لاشغى مەملەكەتتە ئىىر تۇتاس قولدانىلالتىن ئىىل باستاۋىش مەكتەپىنە بارا قالساڭىز، ‹‹كۇڭزى تاغە-لىمىدارى››، ‹‹شاكىرت جوسنى›› سىياقتى كىلاسىيكا-لاردى داۋىستاپ وقىعان داۋىستار قۇلاققا جامعە-دى ەستىلەدى. ”مەنىڭ جاۋاپكەرشىلىگىم ئىىر مەكتەپ اشۇ عانا ەمەس، تاىى ئوزىمنىڭ ازداغان قۇلىشىنىىمىز ارقىلى بالالاردىڭ جۇڭخۇانىڭ تاڭداۋ-لى ئىداستۇرلى مادەنيەتىن اناعۇرلىم كوپىرەك تۇ-سىئۇنە جانە شىنايى مويىنداۋىنا مۇمكىندىك جا-ساۋىدى ئۇمتە ەتمەن“، - دەدى مەكتەپ باىستىعى قۇربان نىياز.

2003- جىلى مەملەكەتتە ئىىر تۇتاس قولدانە-لاتىن ئىىل باستاۋىش مەكتەپىىن اشقاننان باستاپ، قۇربان نىياز ماماندانغان وقىتۇشىلاردى ۇسىنىسى ەتىپ، جيجۇيى، گۇجىڭ، رحخۇ، انساي بەل با-رابانى سىياقتى ساپاقتاردى اشپى، وقۇشلارعا جۇڭخۇانىڭ تاڭداۋلى ئىداستۇرلى مادەنيەتىنىڭ تارىتمىدىلىغىن تولىق سەزىندىرىپ، جۇڭخۇا مال-دەنيەتىن شىنايى مويىنداۋىدى كۇشەيتتى. 2021- جىلدىن بەرى، ول ”جۇڭخۇانىڭ تاڭداۋلى ئىداسە-تۇرلى مادەنيەتىن اۋىل- قىستاق تۇرىمىسىنا ەنگىزۇ نىسانىن“ اتقارۇدى بەلسەنە ىلگەرىلەتپ، يىمالمىرىم قالاشىىغىن سىنناق ئتۇيىنى ەتىپ، ”شىنچىياڭدى مادەنيەتپەن نارلەندىرۇ تۇرىمىسى ەرنە بازارىن“ جۇرتكىزدى.

”ئىر تامشى سۇ تەڭىزگە تاماعاندا عانا مالڭگە-لىك تىرىشلىسكە يە بولادى، ئىىر ۇلت تەك وتاند-نىڭ ۇلى شاڭىراعىمەن توسىققاندا عانا مالڭگى ۇزدىكىسىز دامى الادى. مەن جۇڭخۇانىڭ تاڭداۋلى ئىداستۇرلى مادەنيەتىن تاراتۇشى، ۇلتىتار ئىتىماعى، العاباسارلىغىنىڭ امالياتتا يىگىلەۋىشىى بولامىن“، - دەدى قۇربان نىياز.

3- رەتكى ورتالىقتىڭ شىنچىياڭ قىزمەتى جو-سىنىدەگى اڭگىمە ماجىلىسىندە، باس شۇجى شي جىنپىڭ يدەولوگىيا سالاسىنداى قىزمەتتى ىش-كەرىلەيى ويداعىداي سىتەپ، شىنچىياڭدى مادەنيەتە-پەن نارلەندىرۇ يىنجەنەرىياسىن ىشكەرلەيى ورىسە-تەتۇدى باسا دارپىتەدى.

يىىل 3- ايدىڭ ۱8- كۇنى ‹‹داۋىر ونەگەسى“ لايچىن بايەكنىڭ قاهارماندىق نىزگى سىتەرىنە ساي وزگەرتىلىپ تۇسىرىلگەن ‹‹گۇل نەگە سونشاما قىزىل›› كىنوسى قويىلىپ، شىنچىياڭدا وسى كىنونى كورۇ قىزۇ ورلەۋىن كوتەردى. لايچىن بايەكە تاشە-قورعان تاجىك اۋتونومىيالى اۋدانىنان، ئىىر ۇيدەگى ئۇش ۇرپاق 70 جىل شەكارانى كۇزەتپ، شەكارا-نى قورعاپ، وتانىشلىدقپەىن ئوزىن ارناۋ ۇلى باستا-ماسى سانسىز اسكەرلەيلەر مەن خالىقتى اسەرلەندىر-دى. 202۱- جىلى 1- ايدىڭ 4- كۇنى، مۇز جارد-ەننا ئسۇسپ كەتكەن بالانى قۇتقارۇ ئۇشىن، 4۱ جاستاعى لايچىن بايەكە باقتىقا قارسى ەرىلكىپەن قۇربان بولدى.

شىنچىياڭ شىنچىياڭدى مادەنيەتپەن نارلەندىرۇ يىنجەنەرىياسىن ىشكەرلەيى اتقارىپ، ادەبىيەت - كورمەيونەر جاسامپازدىعىن سۇبەمەلدەۇ سەرىپىنىن ارتە-تىردى، ‹‹گۇل نەگە سونشاما قىزىل›› كىنوسى، ‹‹جۇڭگو شىنچىياڭ تارىخ نىزدەرى›› دەرەكتىكى فىلىمى، ‹‹جاڭ چىيان›› ئبى تەاتىرى، ‹‹التىن ئتۇستى توراعى›› دراماسى، ‹‹تىيانشان پەرزەنتتەرىنىڭ جۇ-رەگى پارتىياعا ئىتىعادى›› سىيمفونىياسى سىياقتى تاغە-داۋلى تۇنىدىنلار سوتسىيالىستىك وزىق مادەنيەت، توڭىگەرىستىك مادەنيەت، جۇڭخۇانىڭ تاڭداۋلى ئىداستۇرلى مادەنيەتتى ارقىلى جۇرەكتەردى نارلەند-ىردى، جۇرتتى اسەرلەندىردى.

يىىل ”1- مامىر“ ەڭبەكىنىشلەر مەرەكەسى قار-ساڭىندا، شىنچىياڭ شىفان داشۇەسىنىڭ ”جۇڭگو كوممۇنىستەرىنىڭ رۇحانى شەجرەسى ۇلكەن سا-باقچاناسى“ رەسىمى ساباق باساتىدى. جۇڭگو مۇناي، تابىعى گاز توبى باتسى بولىك بۇرغىلاۋ ىند-جەنەرىياسى شەكتى سەرىكتەستىگى مۇناي شىعارپ بايقاۇ سەرىكتەستىگىنىڭ مەملەكەتتىك ەڭبەك ەرى تان ۇنىبو مەكتەپتىڭ ىدەيا- ساپاسى ساباغىنىڭ وقىتۇشىسى ۇ چاڭبويمەن بىرگە بارلىق وقىتۇشى - وقۇشلارعا ەڭبەك ەرلەرى رۇخىنىڭ، ەڭبەك رۇخىنىڭ، ۇستار رۇخىنىڭ ىشكى ئمانى مەن داۋىر-لىك قۇنىن ئسۇنىندىردى.

”باس شۇجى شي جىنپىڭ 2- رەتكى ورتالغە-تىڭ شىنچىياڭ قىزمەتى جونىدەگى اڭگىمە ماجىلد-سىنىدە، ىدەيا- ساپاسى قىزمەتتى كۇشەيتىپ، ايبىند-

مەن وىرگە ۇمتىلاتىن قوعامدىق راي قابىلتاستە-رىپ، ۈر ۇلت بۇقاراسىن وسى زامانىى وركەذە-يەتتى تۇرمىسقا ئالىپئىۋعا باستاۋ كەرەكتىگىن باسا دارپىتەدى“. شىنچىياڭ شىفان داشۇەسى پارتىكومە-نىڭ شۇجىيى گىى گو بىلاي دەدى: مەكتەپ ”شىنچىياڭ شىفان داشۇەسىنىڭ توڭىگەرىستىك سا-باغى“ ماركالى ىدەيا- ساپاسىيى ساباغى ساباق جۇيەسىن كۇش سالا تۇلغالاپ، سوتسىيالىزمنىڭ قۇ-رىلىشىشىلارى مەن ئىزاباسارلارىن ويداعىداي بۇلۇغا قۇلىشنادى.

دۇنيە جۇزىلىك مادەنيەت مۇرالارى، توگەكە-رىستىك ەسكى جۇرت، مۇراجاي سىياقتىلارعا سۇبە-نىپ، قىزىل ساپاىحات سارا كورنىسى ئوڭىرىن (ئۇيىن)، جەلىسىن ۇسىندى؛ ”مادەنيەت ۇلكەن اۋلاسى“ ۇلكى كورسەتۇ ئۇيىنى قۇرىلىسىن، ”انار ئدانى“ مادەنيەت شاعىن اثرەتى خالىققا تىپىمدىلىك جەتىكىزۇ قىزمەت وتەۋىن، ”جىلجىمالى مۇراجاي“ ارالماالى كورمەسىن تۇققا ەتىپ، جاڭغا ئداۋىر ور-كەنيەت اماليات ورنى (پۇنىكت)، اۋىل- قالاشىق (قىستاق) امبەباب مادەنيەت پۇنىكتى سىياقتى نەگىز-گى ساتى مادەنيەت شەبىمەن بىرلەسىپ قىمىلداپ، بۇقارا قۇانا تىڭداپ، كوڭىلدەنە كورەتىن، ات سا-لىسۇغا قولايلى ئىىر قىدىرۇ مادەنيەت قىمىلدارىن ۇيىمىداستىرىپ ورىستەتتى...

شىنچىياڭ سوتسىيالىستىك وزەكتى قۇن كوزقا-راسى ارقىلى مادەنيەت قۇرىلىسىن جەتەكتەۋگە تا-باندى بولپ، ۈر ۇلت بۇقاراسىنىڭ جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسىن قىزۇ ئسۇيۇ، سوتسىيالىسە-تىك جۇڭگوقنى قىزۇ ئسۇيۇ، جۇڭخۇا ۇلتىن قىزۇ ئسۇيۇ سىندى تاماشا سەزىمىن تولىق ناسقىنداىتى.

خالىقتى بايىتىپ شىنچىياڭدى كوركەيتتى —

خالىق تۇرمىسىمەن تىىغىز جاناستىرا وتە-رىپ جوعارى ساپالى دامۇدى ىلگەرىلەتتى

باس شۇجى شي جىنپىڭ ەكونومىكانىڭ دامۇى مەن خالىق تۇرمىسىن جاقسارتۇدى شىنچىياڭدى ورنىقتىرۇدىڭ، شىنچىياڭنىڭ تىنىشىئە-مىن ساقتاۋىدىڭ سىتراتەگىيالىق بىيىگىنە كوتەرىپ، ”دامۇدى خالىق تۇرمىسىن جاقسارتۇدا تىياناقتاند-ىردۇدى، جەرگىلىكتى ورنىغا تىپىمدىلىك جاساۋدا تىياناقتاندىردۇدى، ئىتىپاقتى كۇشەيتۇدە تىياناقتاند-ىردۇدى“، ”خالىق تۇرمىسىمەن تىىغىز جاناستىرا وتىرىپ جوعارى ساپالى دامۇدى ىلگەرىلەتۇدى“ تالاپ ەتتى.

۵- ايدىڭ 27- كۇنى كۇندەلىكتى بۇيىمدار-دى، ماشىينا بولشەكتەرىن تولتىرا تىدەگەن جۇڭگو – ەۋروپا كەزەكشى پويەزى قورعاس تەمىر جول شە-كارا وتكىلەنەن شەكارادان شىقتى — بۇل يىىل شىنچىياڭنىڭ تەمىر جول شەكارا وتكىلى ارقىلى شە-كارادان شىققان 5000- جۇڭگو – ەۋروپا كەزەكشى پويەزى.